

tet). Roosevelt elnök, Svédország királya és a pápa június végi közbeavatkozása után nagyjából két héttel az NVK is aktívabb szerep vállalására szánta rá magát Magyarországon. A szervezet fokozta tevékenységét Budapesten és Genfben is. Born erőteljesebb kampányba fogott, a deportáltak ügyében felkereste a külügyminisztériumot és más szervezeteket. Kapcsolatba lépett Theodor Horst Grell-lel, a német követ-ség zsidószakértőjével, aki azzal nyugtatta, hogy a magyar zsidókat csak munkavégzésre viszik Németországba, s mivel a németeknek jó erőben lévő, egészséges zsidókra van szükségük, ők maguk feddték meg a magyarokat az itt-ott előforduló rossz bánásmódot. Grell ezenfelül azt bizonygatta Bornnak, hogy a Németországba érkezés után a zsidóknak gondjukat viselik, és fizikailag felerősítik őket a munkára vitel előtt. Elutasította azt az indítványt, hogy az NVK meglátogatna néhány tábornot, arra hivatkozva, hogy ezek szerteszét vannak Németországban és Lengyelországban, s mivel hadianyaggyártással foglalkoznak, hollétüket titokban kell tartani.¹⁰

Július 7-én (e napon állította le Horthy a deportálásokat) Max Huber kapcsolatba lépett a magyar külügyminisztériummal. Kérte, hogy bocsásanak a rendelkezésére olyan információkat, amelyek lecsillapíthatnák az állítólagos magyarországi események miatti világraszóló nyugtalanságot, és engedélyt arra, hogy az NVK küldőtte meglátogathasson néhány olyan tábornot, ahová zsidókat internáltak és ott élelmiszert és ruhát osztanak szét.¹¹ Tahy Imre, a berni magyar ügyvivő július 19-én egy még konkrétabb kérést terjesztett elő. Az NVK egyik vezetőjével, Carl J. Burckhardt-tal folytatott, előző napi beszélgetéséről beszámolva sürgette, hogy Magyarország kérjen a németektől engedélyt, hogy az NVK berlini delegátusa, dr. Robert Schirmer Budapestre látogathasson. Hangsúlyozta, hogy Schirmer a zsidókérdéssel kapcsolatban üzenetet visz Horthynak.¹²

Schirmer hamarosan meg is érkezett Budapestre, és július 21-én találkozott Sztójayval. Újra elismételte a Huber által korábban benyújtott óhajokat, javasolva, hogy adjanak neki lehetőséget néhány sárga csillagos ház felkeresésére; hogy hagyják abba „a zsidók külföldi munkára való kiszállítását”; hogy a theresienstadtihoz hasonló gettókba gyűjtsék a zsidókat (június 23-án ott járt egy NVK-delegáció, és megfelelőnek ítélte a gettót);¹³ s hogy az NVK-nak tegyék lehetővé a Magyarország felett lefőtt angol és amerikai pilóták sorsának tisztázását.¹⁴

Sztójay és Jaross Andor válaszát Csöpey Dénes, a magyar külügyminisztérium politikai osztályának vezetője adta át Schirmernek, július 23-án. A két vezető elfogadta Schirmer kéréseit, és nem volt kifogásuk az ellen, hogy az NVK-delegáció látogatást tegyen a kistarcsai és sárvári internálótáborokban, ahol nem zsidó politikai foglyok is voltak; a sárga